

VUODEN 2024 TALOUSARVION JA -SUUNNITELMAN LAADINTAOHJE JA TALOUSARVIORAAMI

TALOUSARVION YLEISOHJEET

Taloussuunnitelma kattaa kolme tulevaa vuotta, joista talousarviovuosi on ensimmäinen.

Tavoitteena on tuloslaskelman tasapaino taloussuunnitelmakaudella.

Kunnanvaltuusto hyväksyi vuosille 2022–2026 kuntastrategian, joka rakentuu viiden painopisteen varaan. **Hallinnonalat määrittävät kuntastrategian tavoitteille toimenpiteitä ja näille toimenpiteille vastuutahot.** Kokonaiskoordinoinnin toimenpiteiden osalta hoitaa johtoryhmä.

Tavoitteiden lisäksi vastuualueet määrittävät toiminnalleen kriittiset tunnusluvut. Näitä seurataan vuosittain ja niiden tehtävä on antaa päätöksenteon tueksi riittävää tietoa vastuualueen talouden ja toiminnan kehityksestä. Vastuualueiden tulee seurata, onko kriittiset tunnusluvut ajan tasalla ja onko tarpeita lisätä tai poistaa tunnuslukuja.

Kuntastrategiassa 2022-2026 on asetettu tavoitteille mittareita, joita seurataan tilinpäätöksen ja puolivuotisraporttien yhteydessä.

Kunnan talouden tasapaino edellyttää malttia menokehityksessä. Budjetti tulee laatia siten, että esitetty talousarvioraami alitetaan. **On myös syytä varautua siihen, että budjetointia tarkistetaan olennaisin osin valtionosuuslaskelmien ja verotuloennusteiden tarkennuttua.**

Eläköitymiset, tuloksellisuutta parantavat toimet ja vastaavat tulee edelleen käyttää hyödyksi.

Raami on vastuualuekohtainen tavoite. Budjetointitekniikassa tapahtuneet muutokset tulee huomioida.

Toimialakohtaiset perustelutekstit tulee tehdä selkeästi jokaisella toimialalla, sillä ne ovat tärkeää informaatiota laskujen käsittelyn kannalta. Mahdolliset menolisäykset ja -vähennykset tulee kirjoittaa auki eri värillä.

Esihenkilöiden tulee huomioida budjetoinnissa se, että testaamme vuoden 2024 laadinnassa esitetyt budjetointipohjia. Budjetointipohjia tulee kolme: hallintopalveluille, hyvinvointipalveluille ja teknisille palveluille omansa. Budjetointipohja tulee (tallennetaan K-asetalle Talous-kansioon) esitetytynä 7.8.2023 alkavalla viikolla. Esitetytynä on palkat, joihin on massa-ajona ajettu palkankorotukset. Lisäksi talousarviovuodelle 2024 on kopioitu luvut vuodelta 2023 korotuksen kanssa. Vastuuhenkilöiden tulee tehdä esitetytynä lukuihin tarvittavat muutokset ja seurattava, että vastuualue ja samalla toimiala kestää annetussa raamissa.

Valtionosuudet

Valtionvarainministeriön huhtikuussa 2022 julkaiseman ennakkolisten valtionosuuslaskelmien sekä kuntaliiton jakoavaintyökalun mukaan Puumalan kunnan valtionosuus tulisi olemaan noin 1 090 000 euroa.

Valtionosuuslaskelmaan liittyy epävarmuuksia, sillä siirtolaskelmat tarkentuvat vielä kesän ja syksyn aikana. Myös suunnitelmavuosien 2025 ja 2026 laskelmat perustuvat kuntaliiton jakoavaimeen.

VALTIONOSUUDET						
1000 eur						
	TP21	TP22	TA 23	TA24	TS25	TS26
Peruspalvelut	6 642	6 923	396	901	901	901
Verotulotasaus	891	393	-113	-56		
Opetus- ja kulttuuri	-459	-470	-468	-418	-418	-418
Verotulomenetysten kompensaatio	1 409	1 534	474	473	473	473
Muutosrajoitin			420	280	280	280
Siirtymätasaus			85	2	-3	-6
Lopputarkistuksen yhteisesti leikattava osuus				-61	-61	-61
Lopputarkistuksen takaisinperintä vuodelta 2023				-31	-31	
Yhteensä	8 483	8 380	794	1090	1141	1169

Peruspalvelujen valtionosuus on uudessa vuoden 2024 tilanteessa ilman verotulotasausta on noin 901 000 euroa.

Puumalan osalta muutosrajoitin on positiivinen. Muutosrajoitin on plussalla, jos kunnasta siirtyy hyvinvointialueelle enemmän tuloja kuin menoja ja miinuksella, jos tilanne on päinvastoin. 60 % erotuksesta huomioidaan muutosrajoittimen summassa ja 40 % jää kunnan omalle vastuulle. Muutosrajoitin tuottaa kunnalle n. 280 000 euroa. **Sote-kustannusten nousu vaikuttaa nimenomaan muutosrajoittimen summan pienentymiseen.**

Järjestelmämuutoksen tasauksella (käytetään myös nimitystä siirtymätasaus) varmistetaan, ettei kunnan talouden tasapainotila (vuosikate-poistot) muutu uudistusta edeltävään tasoon nähden siirtymäkaudella eli vuoteen 2027 mennessä kuin enintään +60 €/as. Jos kunnan tasapainotila jäisi aiempaa heikommaksi enemmän kuin 60 €/as., kunta saa valtionosuuteensa siirtymätasausta. Jos uudistus sen sijaan parantaisi kunnan asemaa enemmän kuin 60 €/as., valtionosuutta leikataan taloudellisen aseman säilyttämiseksi jokseenkin entisellään. Puumalan siirtymätasaus on marginaalinen.

Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus on negatiivinen noin 56 000 euroa.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudet yhteensä ovat noin 1,1 miljoonaa euroa.

Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus on 418 000 euroa negatiivinen.

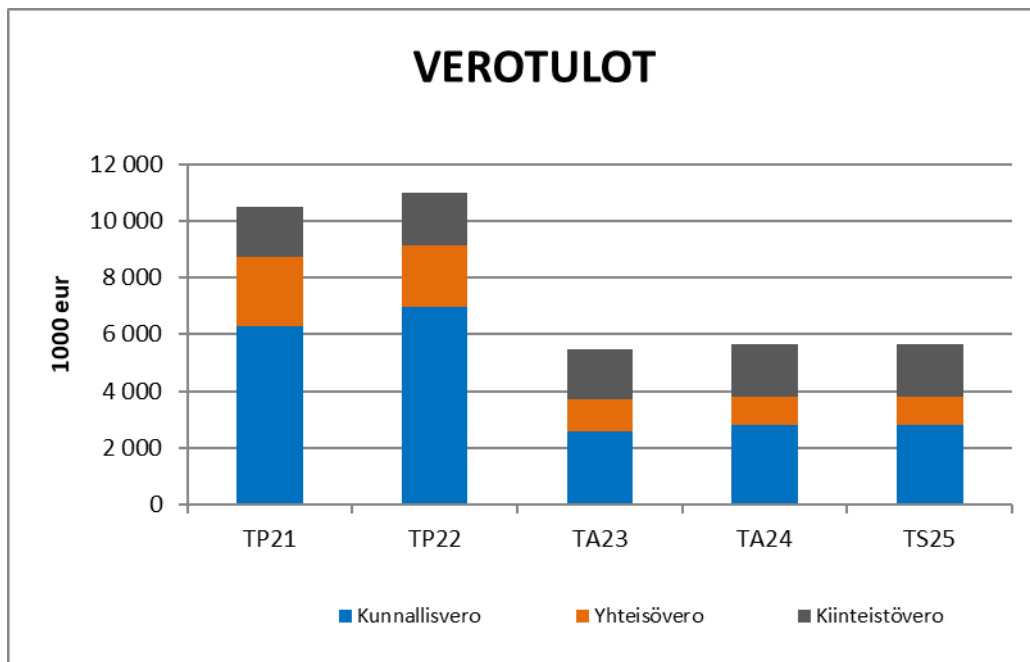
Kunta saa veromenetyksen korvausta 473 000 euroa. Tämä kompensatio on valtionosuuteen tehtävien vähennysten ja lisäysten erotus.

Verotuloennusteet

Kuntaliiton huhtikuussa 2023 antama verotuloennuste näyttää Puumalalle noin 5,8 miljoonaa euroa verotuloja. Taloussuunnitelmassa on laskettu verotulot kuitenkin varovaisemmin (132 000 e) siten, että koko verotulokertymä olisi 5,67 miljoonaa euroa. Jos käytettäisiin suoraan verotuloennusteen lukua, olisi talousarvio ylijäämäinen.

Veroprosentit pidetään ennallaan.

VEROTULOT						
1000 eur						
	TP21	TP22	TA23	TA24	TS25	TS26
Kunnallisvero	6 271	6 947	2 580	2800	2800	2800
Yhteisövero	2 470	2 196	1 120	1000	1000	1050
Kiinteistövero	1 767	1 863	1 750	1870	1870	1870
Yhteensä	10 508	11 006	5 450	5670	5670	5720

VALMISTELUAIKATAULU (alustava)

Vuoden 2024 talousarvion laadinnan deadlinet:

7.8. alkavalla viikolla esihenkilöille annetaan esitäytetyt budjetointipohjat toimialoittain

30.8. Talousarviossa käytettävät sisäiset erät laskettuna tämän ohjeen ja hallintokuntien tarpeiden mukaisesti ja toimitettu taloushallintoon.

Elo-syyskuu: kunnanjohtajan ja hallintokuntien alustavat talousarviokeskustelut.

18.9. Hallintokuntien talousarvioesitykset (numerot) valmiina ja numerot syötettyinä exceliin.

27.9. Valtuustoseminaari alustavasta talousarvioesityksestä, linjaus jatkovalmistelusta

31.10. talousarvioluvut syötettynä kunkin toimialan exceliin, jonka jälkeen taloushallinto syöttää luvut järjestelmään

10.11. tavoitteille asetetut toimenpiteet valmiina

11.12. Talousarvio hallituksessa, lista lähtee ti 5.12.

18.12. Talousarvio valtuustossa

TALOUSARVION JA TALOUSSUUNNITELMAN LAADINTA

Käyttötalous

Valtuuston käsittelyyn menevä talousarvio ja taloussuunnitelma laaditaan käyttötalouden osalta määrärahoittain.

Taksat on pidettävä ajan tasalla ja reaaliarvossa. Talousarvioraamissa on huomioituna hintatason muutos 3 prosentilla raamia korottavana. Solmittuihin sopimuksiin ym. tehdään korotukset sopimusehtojen mukaisesti. Raamista vastuualueiden sisältä on poistettu muutama isompi erä, joka on tiedossa, että kustannusta ei tule vuodelle 2024. Tällainen on esimerkiksi laajakaistahankkeen avustus.

Ohjeellinen talousarvioraami on laadittu pohjautuen vastuualueiden ulkoisiin toimintamenoihin ja -tuloihin.

Keskeiset muutokset

Vuoden 2024 talousarviovalmistelussa tulee huomioida seuraavat muutokset

- tasausmaksun oikeanlainen budjetointi
- ruoka- ja puhtaanapito budjetoidaan ostopalveluksi niille kustannuspaikoille, joihin tosiasiallisesti kustannus kohdentuu. Jyvityksen tekee taloushallinto kunnanjohtajan ja teknisen johtajan valmistelun pohjalta.

Palkat

Budjetointipohjiin budjetoidaan valmiiksi 3,11 prosentin palkankorotukset kevään 2023 palkkatasoon verrattuna. **On huomioitava, että vastualueiden esihenkilöiden tulee tarkastaa palkat ja tehdä korjaukset yhdessä palkka- ja taloushallinnon kanssa, mikäli henkilöstömäärässä tapahtuu muutoksia.**

Henkilöstömäärärahat tulee budjetoida siten, että henkilöstön määrä ei lisäännä, ellei sille ole toiminnallista perustetta (esimerkiksi aiemmin ulkoistetun toiminnan hoitaminen itse tai tiedossa oleva hanketoiminta). Eläköitymisten ja irtisanoutumisten yhteydessä vapautuvien vakanssien tarpeellisuus arvioidaan tapauskohtaisesti. Täyttölupamenettelyä jatketaan edelleen. Sotu-maksu on 1,53 %, KuEL 16,6 %, VaEL 16,75 %, tapaturmavakuutusmaksu 1,16 %, ryhmähenkivakuutusmaksu 0,05 %, työttömyysvakuutusmaksu 1,03 %

Lisätietoa saa palkanlaskennasta. Lukuja voidaan tarkentaa ja muokata budjetoinnin edetessä.

Sijaisten palkkaamiseen ei varata talousarvioon määrärahoja, ellei se ole vuosilomien ym. vuoksi pakollista.

Vuoden 2024 tasausmaksun budjetointiohje

Vuoden 2024 tasausmaksun kokonaismäärän arvioidaan nousevan 677 miljoonaan euroon vuoden 2023 kokonaismäärästä, joka oli 645 miljoonaa euroa. Tasausmaksun kokonaismäärästä arvioidaan 52 % kohdistuvan hyvinvointialueille ja 48 % kunnille. Kuntien ja hyvinvointialueiden välinen jakosuhte tarkistetaan syyskuussa 2023, jonka jälkeen Kevan valtuutetut vahvistavat lopullisen jakosuhteen. Mikäli jakosuhte muuttuu arvioidusta, vaikuttaa se myös työnantajakohtaisiin tasausmaksun määrän arvioihin.

Kuntien työnantajakohtaiset tasausmaksun arviot on laskettu vuoden 2022 verorahoitustietojen perusteella. Niiden kuntien osalta, joilta vuoden 2022 verorahoitustietoja ei ollut saatavilla, arvioiden määrittelyssä on käytetty vuoden 2021 tietoja.

Tasausmaksun arvioitu määrä vuonna 2024 Puumalan kunnalle on 168 259,68 euroa.

Lisätiedot tasausmaksusta: <https://www.keva.fi/tyonantajalle/elakemaksut/tietoa-elakevakuutusmaksuista/#tasausmaksu>

Investoinnit

Käyttötalouden ja investointiosan raja-arvo on 10 000 euroa. Alle 10 000 euron hankinnat ovat käyttötaloutta, mutta sitä suuremmat merkitään investointiosaan.

Kaikki investointiesitykset on tarkasti perusteltava. Lisäksi on otettava huomioon niiden poistovaikutus käyttötalouteen. Samoin on selvítettävä mahdolliset rahoitusavustukset ja myöskin avustukset investointien suunnitteluun.

Investointiosan laadinta- ja kokoamisvastuu on teknisellä johtajalla.

Investointien taso on suositeltavaa olla korkeintaan poistojen suuruinen.

Lisätiedot

Lisätietoja talousarvion teosta antavat taloussihteerit Helena Hulkkonen ja kunnanjohtaja Niina Kuuva. Palkanlaskentatietoja saa Mervi Hämäläiseltä. Tunnusluvuissa käytettävä asukasmäärä on 2 107.

VASTUUALUEKOHTAINEN TEKNINEN RAAMI VUODEN 2024 TALOUSARVIOKSI

PUUMALAN KUNTA, toimintakatteet	Toteuma 04-2023	Talousarvio 2023	Toteuma-%	Tilinpäätös 2022	Korotusprosentti 3 % Tekninen raami 2024	1,03
00000100 KESKUSVAALILAUTAKUNTA	-5513	-7925	70 %	906	-8163	
00000300 KUNNANVALTUUSTO	-3229	-42519	8 %	-33327	-43795	
00000400 TARKASTUSLAUTAKUNTA	-2946	-26673	11 %	-20205	-27473	
00000500 KUNNANHALLITUS	-141321	-542085	26 %	-422189	-558348	
00000505 SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT (ympäristöterveydenhuolto)	14605	-121170	-12 %	-12233524	-124805	
00000510 HALLINTO- JA TALOUSPALVELUT	-156843	-496834	32 %	-456905	-491739	
00000525 ELINVOIMAPALVELUT	-67975	-449087	15 %	-321682	-412560	poistettu laajakaista
0000055 HALLINTOPALVELUJEN TOIMIALA	-363223	-1686293	22 %	-13486926	-1666882	
00000700 HYVINVOINTILAUTAKUNTA	-48246	-135960	35 %	-109869	-140039	
00000715 OPETUSPALVELUT	-521295	-1678441	31 %	-1565491	-1728794	
00000716 VARHAISKASVATUSPALVELUT	-147819	-498210	30 %	-519042	-513156	
00000720 NUORISO- JA LIIKUNTAPALVELUT	8947	-190270	-5 %	-133727	-195978	
00000730 AIKUISKOULUTUSPALVELUT	-77906	-258760	30 %	-235857	-266523	
00000742 KIRJASTO- JA KULTTUURIPALVELUT	-68869	-238240	29 %	-206138	-245387	
0000070 HYVINVOINTIPALVELUT	-855188	-2999881	29 %	-2770125	-3089877	
00000800 TEKNINEN LAUTAKUNTA	-37334	-117490	32 %	-132969	-121015	
00000810 YHDYSKUNTAPALVELUT	-237023	-616275	38 %	-636846	-634763	
00000820 PELASTUSPALVELUT	-5001	-505	990 %	-228249	-520	
00000830 KIINTEISTOPALVELUT	-237242	-237920	100 %	-745607	-245058	
00000840 YMPARISTOVALVONTA	-50762	-93625	54 %	-95355	-96434	
00000852 KAAVOITUS- JA TONTTIPALVELUT	-18274	40280	-45 %	65211	41488	
00000870 ASUMISPALVELUT	46207	95745	48 %	125878	98617	
00000882 RUOKAHOOLTO JA PUHTAANAPITOPALVELUT	-148090	-449370	33 %	-222393	-462851	Tämä jyvitetään läpi talousarvion niille kustannuspaikoille, mihin tosiasiallisesti ostopalvelu
0000085 TEKNISTEN PALVELUJEN TOIMIALA	-687520	-1379160	50 %	-1870330	-1420535	
00000002 PUUMALAN KUNTA	-1905931	-6065334	31 %	-18127380	-6177294	

TALOUSSUUNNITELMA 2024-2026

	TP 21 1000	TP 22 1000 €	TA23 1 000 €	TA24 1 000 €	TS25 1 000 €	TS26 1 000 €
Toimintakate	-16784	-18 127	-6 065	-6 177	-6 177	-6 177
Verotulot	10508	11 007	5 550	5 670	5670	5720
Valtionosuudet	8483	8 379	1 238	1 090	1141	1169
Rahoitustuotot/kulut	62	63	55	60	60	60
Vuosikate	2 269	1 322	778	643	694	772
Poistot	-711	-722	-695	-740	-750	-750
Satunnaiset erät						
Arvonalennukset	20	25				
Tulos	1 578	625	83	-97	-56	22
Varaukset						
Ali-/ylijäämä	1 578	625	83	-97	-56	22
Kumul. ylijäämä	11 929	12 554	12 637	12 540	12 484	12 506